

Nr 61

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar angående anslag å kapitalbudgeten för budgetåret 1956/57, i vad avser justitiedepartementets verksamhetsområde.

(3:e avd.)

Statens affärsverksfonder

1:o) **Förvärv av fångkolonier.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 1 beträffande kapitalbudgeten (bilaga 23, punkt 1, s. 2—4 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementets ärenden för den 4 januari 1956) föreslagit riksdagen att till Förvärv av fångkolonier för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 75 000 kronor.

Departementschefen anför, att av de medel för förvärv av kolonier, som finnes outnyttjade under anslaget och som anvisats av 1953, 1954 och 1955 års riksdagar, det, såvitt för närvarande kan bedömas, synes visa sig genomförbart att upprätta kolonier för unga fängelsefångar vid anstalterna i Västerås, Uppsala, Nyköping och Ystad. Utredning för att anskaffa dessa kolonier, med användande av anslaget, pågår.

Den möjlighet som öppnat sig att förvärva den egendom, varå den tillfälliga förläggningen i Grötingen är anordnad, bör enligt departementschefen utnyttjas. Anläggningen har nämligen visat sig lämplig för koloniändamål. I samband därmed torde även den av fångvårdsstyrelsen omnämnda, intill egendomen gränsande fastigheten om 23 670 m² böra förvärvas. Mot de angivna köpeskillingarna, sammanlagt 74 750 kronor, har departementschefen intel att erinra.

I enlighet med det anförda bör under förevarande punkt anvisas 74 750 kronor eller i runt tal 75 000 kronor.

Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela erforderliga bestämmelser angående redovisning av den nyförvärvade egendomen under vederbörliga fonder.

Utskottet har inte funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och hemställer därför,

att riksdagen må till *Förvärv av fångkolonier* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 75 000 kronor.

Statens allmänna fastighetsfond

2:o) **Ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 2, s. 4 och 5) hemställer utskottet, att riksdagen må till *Ombyggnadsarbeten vid äldre fångvårdsanstalter* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 400 000 kronor.

3:o) **Vissa byggnadsarbeten för fångvården.** Kungl. Maj:t har (punkt 3, s. 5—14) föreslagit riksdagen att till *Vissa byggnadsarbeten för fångvården* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 3 545 000 kronor.

Å kapitalbudgeten för innevarande budgetår har under statens allmänna fastighetsfond anvisats ett investeringsanslag till *Vissa byggnadsarbeten för fångvården* av 4 565 000 kronor.

Under förevarande anslag upptages bl. a. medel, som beräknas åtgå till vissa större, av riksdagen redan i princip godkända byggnadsföretag. För budgetåret 1955/56 har således anvisats medel till om- och nybyggnadsarbeten vid ungdomsanstalten Skenäs, utbyggnad av säkerhetsanstalten Hall och nybyggnad av två sidoanstalter till denna. Byggnadsstyrelsen har för det kommande budgetåret icke ansett ytterligare medel för byggnadsverksamheten på Skenäs vara behövligen men har däremot föreslagit en viss medelsanvisning för de övriga nu angivna byggnadsföretagen.

Under anslaget har vidare upptagits vissa mera begränsade byggnadsföretag, vilka i huvudsak avser uppförande eller komplettering av arbetslokaler och personalbostäder vid redan befintliga fångvårdsanstalter.

Fångvårdsstyrelsen har även för det kommande budgetåret föreslagit medelsanvisning för flera olika byggnadsobjekt av detta slag.

Departementschefen anför, att då det gäller att, med beaktande av de allmänna investeringsbegränsningar som bör iakttagas, upprätta en investeringsplan för anslaget, erfordras en avvägning av den medelsförbrukning, som under budgetåret kan komma i fråga för redan beslutade byggnadsföretag, och vidare ett bedömande av vilka nya byggnadsobjekt som bör upptagas och vilka summor som bör beräknas för dessa.

Departementschefen berör först frågan om uppförande av personalbostäder på Røxtuna. Beslut om uppförande av Røxtunaanstalten fattades vid 1951 och 1952 års riksdagar. Vid den förra riksdagen prövades byggnadsföretaget i princip. Riksdagen begärde emellertid då en översyn av kostnaderna för den nya anstalten, och bland de frågor, som ansågs böra ingå i denna översyn, var också i vilken omfattning personalbostäder borde uppföras. Riksdagen förordade i detta sammanhang att överläggningar skulle upptagas med vederbörande kommun om beredande av bostad åt viss del av personalen. Den utredning, som därefter företogs och vars resultat framlades

i en proposition till 1952 års riksdag, kom till den slutsatsen att personalbostäder vid anstalten i princip borde begränsas till att motsvara endast behovet för den personal som på grund av sin tjänst måste bo vid anstalten. Utredningen hade emellertid haft överläggningar med representanter för den kommun, där anstalten är belägen, och därvid hade framgått att det förelåg små utsikter att i den omgivande trakten bereda bostäder för anstaltens befattningshavare. Av detta skäl hade utredningen funnit sig böra inta en mindre restriktiv hållning vid beräkningen av antalet bostäder utan att likväl sträcka sig så långt som den ursprungliga planen för anstalten. Utredningen hade därför skurit ned det ursprungliga förslaget till personalbostäder så att detta, som förut omfattat bostäder för 47 befattningshavare, kom att avse bostäder för 34 befattningshavare. Det förutsattes, att den övriga personalen i allmänhet kunde bo i Linköping eller dess närhet, och utredningen hade ansett sig kunna utgå ifrån att en icke obetydlig del av personalen komme att rekryteras från Linköping med omgivning.

Fångvårdsstyrelsen har nu begärt att ytterligare tolv familjebostäder om tre rum och kök skall uppföras för yrkeslärare, vårdare och terapeuter och föreslagit att dessa bostäder skulle uppföras under två budgetår med hälften vardera året. Kostnaderna har beräknats till 67 000 kronor för bostad, varför styrelsen för nästa budgetår begärt 402 000 kronor. Fångvårdsbyggnadsutredningen har föreslagit en bostad för en reparatör.

Erfarenheten under det gångna året har visat att bristen på bostäder vid anstalten skapat svårigheter, då det gällt att till anstalten rekrytera utbildad och erfaren personal. Det har även visat sig nödvändigt att använda vissa av de tillgängliga bostäderna för personalkategorier som förutsatts icke behöva bo vid anstalten. För att ytterligare undersöka möjligheterna att erhålla bostäder till personalen utanför anstalten har departementschefen under hösten låtit göra hänvändelser både till myndigheter i Linköping och till företrädare för den kommun, där anstalten är belägen. Någon utsikt att erhålla bostäder i kommunen föreligger inte. Vissa befattningshavare bor redan i Linköping och där kan möjligen efter någon tid en eller annan bostad erhållas. Departementschefen har därför efter förnyat övervägande kommit till den uppfattningen att det nu är nödvändigt att uppföra ytterligare familjebostäder. Såsom byggnadsstyrelsen framhållit bör dessa uppföras på en gång och icke delas upp på två budgetår. Antalet bostäder anses emellertid kunna begränsas till åtta. Med hänsyn till att det redan finns ett antal 3-rumslägenheter vid anstalten anses att dessa nya lägenheter kan inrättas såsom 2-rumslägenheter. Det har nämligen visat sig vid uthyrande av bostäderna att vissa befattningshavare icke önskar större bostad, medan andra, som har större familj, har behov av ett större utrymme. Det gäller alltså att sörja för ett på lämpligt sätt differentierat bostadsbestånd på anstalten. Därest, såsom departementschefen föreslagit, vid anstalten inrättas en befattning som förste läkare, erfordras jämväl för denne en tjänstebostad.

Kostnaderna för de åtta 2-rumslägenheter som sålunda bör uppföras vid Roxtuna har av byggnadsstyrelsen beräknats till 60 000 kronor per styck och läkarbostaden kostar enligt samma beräkningar 145 000 kronor eller alltså i runt tal tillhopa 600 000 kronor. Denna summa bör alltså beräknas för uppförande av bostäder på Roxtuna. Departementschefen understryker dock att kostnaderna för de angivna bostadshusen synes vara alltför höga, varför i fortsättningen alla ansträngningar bör inriktas på att bringa dessa kostnader i närmare överensstämmelse med de belåningsvärden, som Kungl. Maj:t genom beslut den 16 december 1955 fastställt för egnahemslån till en- och tvåfamiljshus.

Med hänsyn till det allmänna behovet av återhållsamhet på investeringsområdet och svårigheten att forcera större nyanläggningar anses investeringarna för den fortsatta byggnadsverksamheten på Hall med sidoanstalter böra något begränsas i jämförelse med det föreslagna beloppet och bestämmas till 2 400 000 kronor.

Beträffande de förslag till nya investeringar, som föreligger, anses det i första hand vara angeläget att ombyggnadsarbete kommer till stånd vid den nya kolonien Grötingen (Bodsjölandet 1¹⁶ och 1³²). Kostnaderna härför, som beräknas till 110 250 kronor, anses emellertid i första hand böra utgå ur den post på 400 000 kronor, som inom anslaget för budgetåret 1955/56 upptagits för om- och tillbyggnadsarbeten i samband med förvärv av kolonier. Med hänsyn härtill och då ytterligare medel står till förfogande på denna post anses det icke behövt att för det kommande budgetåret beräkna medel för sådana om- och tillbyggnadsarbeten.

Medelsanvisning till arbetslokaler är av stor betydelse, då det gäller att bereda de intagna lämpligt arbete. Det har särskilt under senare år visat sig nödvändigt att upprätta lokaler för verkstadsdrift vid kolonier. I enlighet härmed föreslås nybyggnad komma till stånd för en mekanisk verkstad vid kolonien Måshult. Kostnaderna beräknas till 165 000 kronor. Denna byggnad föreslås uppförd av standardiserade byggnadselement.

I detta sammanhang framhålles att den pågående byggnadsverksamheten på olika områden inom fångvården erbjuder många former av sysselsättning som väl lämpar sig för de intagna. Det torde även ur ekonomisk synpunkt vara angeläget att de intagnas arbetskraft, då så lämpligen kan ske, tillvaratas vid uppförande av fångvårdens byggnader. Den avgörande synpunkten bör vara att arbetsdriften inom fångvården i främsta rummet har vårduppgifter och att därför de tillfällen till ett konstruktivt arbete, som erbjuder sig, bör tas till vara i den utsträckning det lämpligen kan ske. Detta bör gälla både vid sådana byggnadsföretag, som uppdrages åt byggnadsstyrelsen och i allmänhet utbjudes på entreprenad, och vid den byggnadsverksamhet, för vilken fångvårdsstyrelsen har det omedelbara ansvaret.

Departementschefen förordar, att ytterligare fem familjebostäder och några enkelrum uppföres för personal vid kolonier. Det föreslås få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av fångvårdsstyrelsen bestämma om ut-

placeringen av dessa bostäder på olika kolonier. Kostnaderna för bostäderna har beräknats med utgångspunkt från att tre bostäder skulle placeras i södra och mellersta Sverige och kosta 75 000 kronor styck samt två bostäder uppföras i norra Sverige och kosta 82 000 kronor styck, sammanlagt i runt tal 380 000 kronor. Även beträffande dessa bostäder bör gälla vad ovan anförts om nedbringande av kostnaderna för bostäderna på Roxtuna.

I enlighet med det anförda skulle det sammanlagda medelsbehovet uppgå till 3 545 000 kronor.

Med avseende å den angivna fördelningen föreslås få gälla, att den icke skall vara i detalj bindande för medlens disposition. I den mån så med hänsyn till sättet för byggnadsarbetenas rationella bedrivande eller eljest ur ekonomiska synpunkter kan finnas lämpligt torde enligt Kungl. Maj:ts bestämmande en ökning av beräknad medelsdisposition för visst, av riksdagen godkänt ändamål kunna ske, under förutsättning dels att medel finnes disponibla under anslaget och dels att den av statsmakterna godkända kostnadsramen för ändamålet i fråga icke överskrides. I den mån, som departementschefen förutsatt, kostnaderna för personalbostäder kan nedbringas, bör överskottet i första hand tillföras utbyggnaden av Hall jämte sidoanstalter.

Utskottet. Utskottets vederbörande avdelning har under hösten 1955 avlagt besök vid säkerhetsanstalten i Norrköping och å ungdomsanstalten Roxtuna.

I anslutning till vad departementschefen anförde därom, att den i propositionen angivna fördelningen inte skall vara i detalj bindande för medlens disposition, ifrågasätter utskottet, om det inte skulle vara lämpligt att söka påbörja och koncentrera den fortsatta byggnadsverksamheten på Hall med sidoanstalter till i första hand en av de tre anstalterna. Denna skulle i så fall kunna tagas i bruk tidigare än beräknat, varigenom ett nedbringande av överbeläggningen på anstalterna för vanligt fångförvar bleve möjligt.

Kungl. Maj:ts förslag har i övrigt inte givit utskottet anledning till annat uttalande än att utskottet understryker, att kostnaderna för de föreslagna bostadshusen på Roxtuna så nära som möjligt bör bringas i överensstämmelse med de belåningsvärden, som Kungl. Maj:t fastställt för egnahemslån till en- och tvåfamiljshus.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Vissa byggnadsarbeten för fångvården* för budgetåret 1956/57 anvisa ett investeringsanslag av 3 545 000 kronor.

4:o) **Uppskjutna frågor.** Utskottet kommer framdeles att avgiva utlåtande i fråga om de av Kungl. Maj:t under punkterna 4—5 framställda förslagen angående Ersättningsanstalt för kvinnofängelset i Växjö, m. m. samt Er-

sättningsanstalter för Långholmen, m. m.; vilket utskottet härmed får för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 23 mars 1956

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Leander, Näsström, Hesselbom, Pålsson, Sundelin, Einar Persson, Birger Andersson, Thun, Ragnar Bergh, Nils Theodor Larsson, Mossberger och Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Andersson i Malmö, Åkerström, Rubbestad, fröken Elmén, herrar Petterson i Degerfors, Andersson i Mölndal, Staxäng, Thapper, Jansson i Kalix, Löfroth, Svensson i Stenkyrka, fröken Ager, herrar Andreasson och Nelander.

Reservation

vid punkten 3 (Vissa byggnadsarbeten för fångvården) av herr *Ragnar Bergh*.